

Asia: VN/1001/2020

Hallituksen esitysluonnos laajakaistarakentamisen tuesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Karijoen kunta kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi laajakaistarakentamisen tuesta. Karijoen kunta pitää tärkeinä kaikkia niitä toimenpiteitä, joilla voidaan edistää toimivien tasalaatuisten tietoyhteyksien toteutumista kaikkialle Suomeen. Kannatamme uutta lakiesitystä, ja haluamme kiinnittää erityistä huomiota seuraaviin kohtiin:

Yleistä

EU:n laajakaistatavoitteiden ja Suomen digitaalisen infrastruktuurin strategian mukaisesti kaikilla tulisi olla vuoden 2025 loppuun mennessä saatavilla 100 megabittiä sekunnissa (Mbit/s) nopeuden tarjoava symmetrinen laajakaistayhteys, joka toimii häiriöttömästi tavanomaisissa ruuhkaolosuhteissa. Lisäksi sekä EU:n että Suomen digitaalisen infrastruktuurin strategian mukaisesti yhteysnopeus on voitava kasvattaa 1 gigabiä sekunnissa (Gbit/s) tarjoavaksi symmetriseksi häiriöttömäksi yhteydeksi. Nopeustarpeen kasvu ei pysähdy vuoteen 2025 ja ainoastaan riittävällä tavoitteella voimme varmistaa hyödyn kustannustehokkaasti myös pidemmällä aikavälillä. Esimerkkinä ja vertailukohtana on naapurimaamme Ruotsin kunnianhimoinen tavoite 1 Gbit/s nopeudella toimivan yhteyden saatavillaolosta 98 prosentilla väestössä vuoteen 2025 mennessä.

Korona elvytys

Laajakaistarakentaminen olisi erinomainen kohde nyt päällä olevan koronaepidemian aiheuttamien negatiivisten taloudellisten vaikutusten jälkeiseen elvytykseen. Runsaalla laajakaistaelvytyksellä on mahdollisuus parantaa huippunopeiden 100 Mbit/s / 100 Mbit/s yhteyksien saatavuutta merkittävästi. Valokuidulla toteutettuna nämä yhteydet olisivat helposti päivitettävissä EU:n tavoitteiden mukaiseen 1 Gbit/s / 1 Gbit/s nopeuteen.

Laajakaistarakentaminen olisi erittäin kustannustehokas tapa elvyttää. LVM:n ja Viestintäviraston muutama vuosi sitten tekemän selvityksen mukaan valtion sijoittama tukiraha tulee valtiolle kokonaisuudessaan takaisin verotuloina.

Lain perusteluissa viitataan julkisen talouden suunnitelmaan, jonka mukaan laajakaistarakentamisen valtiontukeen vuodelle 2021 on varattu viisi miljoonaa euroa. Summa on riittämätön ja niin pieni, että siitä riittää tukea korkeintaan muutamalle suuremmalle hankkeelle.

Karijoen kunta esittää, että valtion elvytysrahaa varattaisiin vuodesta 2021 lähtien laajakaistarakentamisen tukeen 66 miljoonaa euroa vuodessa. Tällä tukitasolla Suomi saavuttaisi Ruotsin valokuituyhteyksien saatavuudessa ja käytössä 2020-luvun loppuun mennessä.

Laajakaistarakentaminen työllistää

Laajakaistarakentaminen on myös merkittävä työllistäjä. Merkittävällä tukirahalla valokuiturakentaminen voisi helposti työllistää noin 3000 henkilöä vuosittain. Työtä saisivat ainakin verkkojen suunnittelijat, lupaprosessin käsittelijät, liittymien myyjät, maanrakennusurakoitsijat, hankintatoimi, kaapeli- ja laitetoimittajat sekä hankkeiden projektipäälliköt ja valvojat.

Tukikelpoisen yhteyden tekniset kriteerit

Lakiehdotuksessa todetaan:

”Ehdotetun määritelmän mukaisesti nopealla laajakaistayhteydellä tarkoitettaisiin yhteyttä, joka pystyy tarjoamaan 100 Mbit/s symmetrisen häiriöttömän yhteyden tavanomaisissa ruuhka-aikaolosuhteissa. Määritelmä on teknologianeutraali, mutta yhteysnopeuden saavuttaminen edellyttää nykyteknologialla käytännössä kiinteää verkkoa.”

Karijoen kunta kannattaa esityksen määritelmän mukaisen teknologian käyttöä. Kiinteät yhteydet on perinteisesti toteutettu kaapelitelevisio- tai valokuituverkoilla. Viime aikoina on tullut mukaan tarjontaa myös mobiilipohjaisille 4G ja 5G -kiinteille yhteystoteutuksille. Näiden yhteyksien osalta on tärkeää, että perimmäinen tavoite ja vaatimus yhteyksien toimivuudelle ja tasalaatuisuudelle tavanomaisissa olosuhteissa toteutuu. Tämä edellyttää, että kyseessä olevat vaatimuksen kriteerit on myös määritelty teknologianeutraalisti. Ainoastaan tällä taataan eri teknologioilla tehtyjen vaihtoehtojen tasapuolinen tarjousvertailu mahdollisissa kilpailutilanteissa.

Karijoen kunta pitää symmetrisyysvaatimusta erittäin tärkeänä. Jo nyt voimassa olevan lain mukaisilla tukikelpoisilla alueilla on merkittävässä määrin yrityksiä ja yrittäjyyttä. Näille toimijoille yhteyksien symmetrisyysvaade on ollut jo tätä päivää, mutta lähivuosina tarve symmetrisille yhteyksille lisääntyy. Yritykset käyttävät jo nyt pilvipalveluja ja kotikoneenkin tiedostojen tallennus ja varmistukset tehdään enenevässä määrin pilveen. Epäsymmetrisyys on suurelta osin keinotekoinen rajoite eikä nykypäivää internetissä, jossa data voi sijaita missä tahansa. Muita huomioitavia symmetrisyyttä tukevia kasvavia trendejä ovat muun muassa lisääntyvä etäterveyspalvelut, julkivaltion palveluiden sähköistyminen, etätö, videoneuvottelut, videopuhelut, livestriimaus, verkkopelaaminen, e-urheilu, verkkosovellusten käyttö, virtuaalinen ja lisätty todellisuus ja näiden yhdistelmä (Mixed Reality).

Saatavuustarkastelu

Kuntamme haluaa korostaa, että uuden lain aikana tehtävät saatavuustarkastelut antaisivat oikean ja totuudenmukaisen kuvan edistyksestä ja mahdollisista tulevista investoinneista.

Kuntamme näkemyksen mukaan edellisen lain aikana tehdyt markkina-analyysit eivät ole vastanneet todellista tilannetta. Useissa paikoissa analyysin kautta tullut ns. musta ympyrä on alueella, jossa todellista laissa määriteltyä nopeaa laajakaistayhteyttä ei ole ollut saatavilla. Nyt myöskin voimme jälkikäteen tarkasteltuna todeta, ettei sitä ole markkinaehtoisesti rakennettu 10 vuoden sisällä ilmoitetusta (esimerkkeinä: Karvia Kantti, Karvia Sara 2010). Virheelliset ja harhaanjohtavat ilmoitukset rajoittavat todistettavasti uuden verkkoinfran rakentamista maahamme.

Meidän mielestä saatavuustarkastelussa pitäisi painottaa EU:n tavoitteen mukaista 1000 / 1000 Mbit/s saatavuutta. Näin varmistetaan tietoverkkojen laadukkuus myöskin tulevaisuuteen.

Kuntamme ehdottaa, että yhteyksien saatavuustarkastelu tehdään nopeiden verkkojen osalta kaksi vaiheisesti: 1. Tarkistetaan yhteyksien tarjonta ja saatavuus Traficom:n Monitori-palvelun kautta. 2. Tarkistetaan mahdolliset tulevat investoinnit EU:n mukaisella julkisella kuulemisella kuten maaseuturahaston hankkeissa.

Kuntien maksuosuusluokitus

Koronaviruksen aiheuttama poikkeustilanne on muuttanut kuntien maksukykyä niin ratkaisevasti, että viime vuoden pohjalta laskettu määrittely ei välttämättä ole enää kestävä. Kuntien kantokyky omarahoitusosuuteen on heikentynyt selvästi. Projekteissa suurin osa verotuloista palautuu valtiolle verotuloina. Kuntien rahoitusosuutta on syytä miettiä uudelleen nykytilannetta vastaavaksi. Mielestämme kuntien maksuosuus olisi hyvä yhdenmukaistaa Maaseuturahaston hankkeiden kanssa.

Hankealuetta varten tarvittavien kytkimien ja muiden tarvikkeiden tukikelpoisuus

ELY-keskukset pitävät maaseuturahaston tukiehdossa tukikelpoisina kytkimiä ja muita tarvikkeita, jotka tuottavat internetpalveluita hankealueelle, vaikka nämä laitteet sijaitsevat sadan metrin sisällä sellaisesta liityntäpisteestä, josta voidaan tarjota nopeita laajakaistayhteyksiä. Yleensä nämä laitteet sijaitsevat toisen teleyrityksen laitetilassa.

Vapaa-ajan asuntojen huomioiminen

Vapaa-ajan asuntojen valokuituverkkoyhteydet ovat maaseuturahaston tukiehdossa tukikelpoisia. Nyt ja tulevaisuuden maaseudulla vapaa-ajan ja niin sanotun kakkosasunnon merkitys kasvaa toisena kotitalouden kotina ja usein myös yritysten etätyöpaikkana. Koronavirus on korostanut myös vapaa-ajan asunnolla tehtävän etätyön tärkeyttä ja julkisuudessa on noussut uudestaan voimakkaasti esille kaksoispaikkakuntalaisuus. Etätyö mobiililaitteilla vapaa-ajan asunnoilla ei toimi loma-aikoina riittävän luotettavasti, kun lomalaisten lisääntyvä viihdekäyttö kuormittaa verkkoja.

Viranomaisten toimesta vapaa-ajan asuntojen yhteyksien jättämistä tuen ulkopuolelle perusteellaan usein kustannusten merkittäväällä lisääntymisenä. Tämä väite ei pidä paikkaansa. Vapaa-asuntojen

vaikutus kokonaistuen määrään ei ole merkittävä. Sen on osoittanut monien valokuituverkkojen rakentaminen lähivuosina.

Vapaa-ajan asuntojen valokuituyhteydet ovat tärkeä saada tuen piiriin pois lukien viimeisen sadan metrin osuus.

Teleyritysten mastojen huomioiminen

Valokuituverkkojen rakentamisen yhteydessä rakennetaan myös valokuituyhteyksiä teleoperaattoreiden mastoille, jotta olemassa olevalle 4G verkolle ja tulevalle 5G verkolle saadaan tarpeeksi nopeat tukiasemayhteydet. Maaseuturahaston tukiehdossa teleyritysten mastojen yhteydet rinnastetaan pysyvien asuntojen, vapaa-ajan asuntojen ja yritysten valokuituyhteyksiin.

Teleyritysten mastojen valokuituyhteydet on tärkeä saada tuen piiriin pois lukien viimeisen sadan metrin osuus.

Tukihakemusten käsittely

Kuntamme mielestä laajakaistalain tukihakemusten käsittely on erittäin hidasta ja kankeaa. Esimerkiksi kun voimassa olevan laajakaistatukilain muutos tuki voimaa 15.7.2017, niin markkina-analyysiselvitykset valmistuivat syyskuun puolivälissä. Ensimmäiset hakemukset voitiin tehdä maakuntaliitoille lokakuun lopussa 2017 ja ensimmäiset tukihakemukset tehtiin Liikenne- ja viestintävirastolle (Traficom) marraskuussa 2017. Varsinaiset tukipäätökset tulivat valmiiksi vasta kesäkuussa 2018. Koko hakuprosessi lain voimaantulosta kesti lähes vuoden. Jos samalla aikataululla edetään, niin uuden lain ensimmäiset hyväksytyt hankepäätökset olisivat valmiina vasta joulukuussa 2021.

Toisaalta myös laajakaistalain mukaisten loppuhakemusten käsittely on erittäin hidasta. Esimerkiksi Saimaan Kuitu Oy jätti loppumaksatuksen hakemuksen helmikuun lopussa 2020 ja vieläkin Traficom ei ole pystynyt tekemään tukipäätöstä. Todennäköisesti kesäkuussa tukipäätös on valmis ja lopputuki voidaan maksaa elokuussa 2020. Tämä prosessi kestää 5 kuukautta, joka on erittäin pitkä aika.

Kuntamme mielestä ongelma ei ole ihmisten tekemisessä ja nopeudessa, vaan koko prosessissa. Myös Traficomien virkahenkilöt ovat samaa mieltä asiasta. Liikenne- ja viestintäministeriön ja Traficomien pitää valmistaa hyvin selkeät ohjeet valokuituverkon suunnitteluun sekä lueteltava listan muodossa mitkä asiat ovat tukikelpoisia ja tukikelvottomia. Apua ohjeiden valmistamiseen Traficomien kannattaa hakea alan asiantuntijoilta ja yrityksiltä. Myös valokuituverkkojen rakentajilta pitää vaatia suurempaa digitaalisuutta rakentamisen raportoinnissa, joka osaltaan nopeuttaa prosessia.

Merkittävin parannus prosessin nopeuttamiseksi olisi saatavuustarkastelu -kohdassa mainittu kaksivaiheinen saatavuustarkastelu Monitori-palvelun ja julkisen kuulemisen kautta. Tämä vähentäisi oleellisesti myös prosessin byrokratiaa.

MUUTOSEHDOTUKSET LAKIEHDOTUKSEEN

Karijoen kunta ehdottaa edellisen perusteella seuraavia muutoksia lakiesitykseen [muutos hakasulkeissa]

3§ Määritelmät

2) nopealla laajakaistayhteydellä yhteyttä, joka pystyy tarjoamaan 100 Mbit/s symmetrisen häiriöttömän yhteyden tavanomaisissa ruuhka-aikaolosuhteissa[, ja joka on mahdollista nostaa 1 Gbit/s nopeuteen];

4§Liikenne- ja viestintäviraston [saatavuustarkastelu]

Liikenne- ja viestintäviraston on tehtävä hankealueesta [saatavuustarkastelu], jos...

8§ Maksusuudet tukikelpoisista kustannuksista

Tämän lain nojalla voidaan myöntää julkista tukea enintään [70] prosenttia tukikelpoisista...

12§ Tukikelpoiset kustannukset

2) kustannukset, jotka ovat syntyneet nopeiden laajakaistayhteyksien tarjonnassa tarpeellisen viestintäverkon rakentamisesta [ja hankealueen palveluita tuottavia kytkimiä ja muita tarvikkeita, jotka voivat sijaita myös alle sadan metrin päässä sellaisesta liityntäpisteestä, josta tarjotaan nopeita laajakaistayhteyksiä] sekä;

3) kustannukset, jotka ovat välttämättömiä hankealueella sijaitsevien, käyttäjän vakinaiseen asuintai sijaintipaikkaan [tai vapaa-ajan asuntoon] toimitettavien liittymien [tai teleyrityksen mastolle toimitettavien yhteyksien] tarjonnassa.

2) kustannukset, jotka kohdistuvat tilaajayhteyden osalle, joka ulottuu enintään sadan metrin päähän käyttäjän vakinaisesta asuintai sijaintipaikasta, [vapaa-ajan asunnosta tai teleyrityksen mastosta]; ja

3) kustannukset alueella, joka ulottuu sadan metrin päähän sellaisesta liityntäpisteestä, josta [tarjotaan] nopeita laajakaistayhteyksiä.

KARIJOEN KUNNANHALLITUS

Marko Keski-Sikkilä

kunnanjohtaja

Keski-Sikkilä Marko
Karijoen kunta - Kunnanhallitus